

เอกสารเผยแพร่ให้ความรู้

จัดทำโดย
เทศบาลตำบลกระดังงา

สรุป พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540

1. ความเป็นมา

สืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 58 บัญญัติว่า “ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชนหรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” โดยจุดประสงค์สำคัญของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 คือ การให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐให้ครอบคลุมกว้างขวางมากที่สุด พระราชบัญญัติจึงได้กำหนดเป็นมาตรการเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องดำเนินการจัดสถานที่เพื่อให้ประชาชนเข้าตรวจดูข้อมูลข่าวสารของราชการได้ ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและต้องนำข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 7 มาตรา 9 ไปรวมไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ โดยมีแนวคิดหลักว่า **รัฐบาลรู้อะไร อย่างไร ประชาชนต้องรู้อย่างนั้น และเปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น**

2. ความหมาย ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง สิ่งที่สื่อความหมายให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริง ข้อมูลหรือสิ่งใด ๆ การสื่อความหมายมี 2 กรณี คือ

1. ไม่ว่าจะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั้น หรือผ่านวิธีใด ๆ และ
2. ไม่ว่าจะจัดทำไว้ในรูปของเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผนผัง แผนที่ ภาพถ่าย เสียง การบันทึก โดยคอมพิวเตอร์ หรือวิธีการอื่นใด

สรุป เน้นการสื่อความหมายเป็นหลัก ไม่ว่าจะรูปแบบใด ถ้าสามารถสื่อความหมายได้ก็เป็นข้อมูลข่าวสารทั้งหมด

3. ประเภทข้อมูลข่าวสาร มี 2 ประเภท ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารของราชการ ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

4. ลักษณะข้อมูลข่าวสารของราชการ

1. ข้อมูลข่าวสารที่ต้องเปิดเผย (มาตรา 7, 9, 11)
2. ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย (มาตรา 14, 15)
3. ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล (มาตรา 21, 22, 23, 24, 25)

5. ความหมาย

ข้อมูลข่าวสารของราชการ หมายถึง ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในครอบครอง หรืออยู่ในความดูแลของหน่วยงาน ไม่ว่าจะ เป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงาน

ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติการทำงาน มรดกที่มีชื่อของผู้นั้น หรือหมายเลขรหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้นั้นได้ เช่น แผ่นบันทึกลักษณะเสียงของคน รูปถ่าย รวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวผู้ตายด้วย

6. หน้าที่ของรัฐและสิทธิของประชาชน

หน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ

1. ส่งข้อมูลลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา
2. จัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจสอบ
3. จัดหาไว้ให้ประชาชนเป็นการเฉพาะราย
4. แนะนำแหล่งเก็บข้อมูล

สิทธิของประชาชน

1. ขอคำปรึกษา
2. ตรวจสอบข้อมูล
3. ขอข้อมูลข่าวสารอื่นใดของราชการ
4. ทราบ / รู้ถึงข้อมูลส่วนบุคคลของตนเอง
5. ดำเนินการแทนผู้เยาว์
6. ร้องเรียน
7. อุทธรณ์

7. วิธีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร มี 3 วิธีคือ

7.1 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 7)

- 7.1.1 โครงสร้างการจ้ององค์กร สรุปลำนำหน้าที่ และวิธีการดำเนินงาน
- 7.1.2 สถานที่ติดต่อรับข้อมูลข่าวสาร หรือคำแนะนำ
- 7.1.3 กฎ มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับ คำสั่ง หนังสือเวียน ระเบียบ แบบแผน นโยบาย หรือการตีความ

7.2 การจัดให้ประชาชนไว้ตรวจสอบ (มาตรา 9)

7.2.1 ประเภทของข้อมูล

1. ผลการพิจารณาที่มีผลกระทบโดยตรงต่อเอกชน / ความเห็นแย้งและคำสั่งที่เกี่ยวข้องในการพิจารณา

2. นโยบายหรือการตีความที่ไม่เข้าข่ายต้องลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา เช่น นโยบายผู้บริหาร
3. แผนงาน โครงการ และงบประมาณปีที่กำลังดำเนินการ
4. คู่มือ หรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงาน

5. สิ่งพิมพ์ที่มีการอ้างอิงถึงในราชกิจจานุเบกษา
6. สัญญาสำคัญของรัฐ เช่น สัมปทาน , การร่วมทุนกับเอกชน
7. มติ คณะรัฐมนตรี / คณะกรรมการที่แต่งตั้ง โดยกฎหมาย หรือมติคณะรัฐมนตรี
8. ข้อมูลข่าวสารอื่น เช่น ประกาศประกวดราคา ประกาศสอบราคา สรุปผลการจัดซื้อจัดจ้าง

7.2.2 ประชาชนมีสิทธิขอสำเนาที่มีคำรับรองถูกต้อง

7.3 การจัดหาให้เป็นการเฉพาะราย (มาตรา 11)

7.3.1 ประเภทข้อมูล ข้อมูลอื่นนอกเหนือจากข้อมูลตามมาตรา 7 มาตรา 9 (อยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้)

7.3.2 วิธีการจัดหาให้

1. ขึ้นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่ครอบครอง หรือควบคุมข้อมูล ระบุลักษณะที่เข้าใจได้ ถ้าไม่ระบุอาจปฏิเสธไม่จัดหาให้
2. หากเป็นข้อมูลหน่วยงานอื่นและระบุห้ามเปิดเผย จะต้องส่งคำขอไปให้หน่วยงานนั้นพิจารณา มีคำสั่ง
3. จัดหาให้ภายในเวลาอันสมควร เว้นแต่ขอจำนวนมากและบ่อยครั้ง โดยไม่มีเหตุอันสมควร ปฏิเสธไม่จัดหาให้ได้ (ร้องขอเกินสิทธิได้รู้)

8. ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย

1. สถาบันพระมหากษัตริย์ ไม่มีข้อยกเว้น หรือต้องพิจารณาขังน้ำหนัก
2. ข้อมูลข่าวสารทั่วไป (คำนี้ถึง : การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย , ประโยชน์สาธารณะ และประโยชน์ของเอกชนประกอบกัน)
 - 2.1 ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (เศรษฐกิจ การคลัง)
 - 2.2 การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพ ไม่อาจสำเร็จตามวัตถุประสงค์
 - 2.3 ความเห็นหรือคำแนะนำภายในหน่วยงาน
 - 2.4 เปิดเผยจะก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ความปลอดภัยของบุคคล
 - 2.5 รายงานการแพทย์ / ข้อมูลส่วนบุคคล เปิดเผยจะรบกวนล้าสิทธิส่วนบุคคล
 - 2.6 กฎหมายคุ้มครองมิให้เปิดเผย / ผู้ให้ข้อมูลไม่ประสงค์ให้เปิดเผย
 - 2.7 กรณีอื่นตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติ